

"Det sidste brev" er en frydefuld pose ordbolsjer

Suzanne Brøgger er blandt de 12 danske forfattere, der i 'Det sidste brev' genopliver brevskrivningens særlige intimitet og magi. Foto: Eddie Michel

NINA SKYUM-NIELSEN

Journalist

14.08.2026

BØGER // ANMELDELSE – Brevet er dødt, men det lever i bedste velgående i den stærke antologi *Det sidste brev*, hvor 12 danske forfattere genopliver brevets magi, intimitet og stoflighed, skriver Nina Skyum-Nielsen. Resultatet er en eksplosiv samling, der både fodrer fantasien og vækker minderne om en tid, hvor ord blev skrevet i hånden og sendt af sted uden mulighed for at tage dem tilbage.

Det sidste brev

Redaktør: Mette Telefoni

Forlag: Gads

Med bidrag af: Stine Askov, Jens Blendstrup, Suzanne Brøgger, Trisse Gejl, Maria Helleberg, Peter Høeg, Tomas Lagermand Lundme, Benjamin Koppel, Mich Vraa, Kristian Ditlev Jensen, Jesper Wung-Sung og Knud Romer.

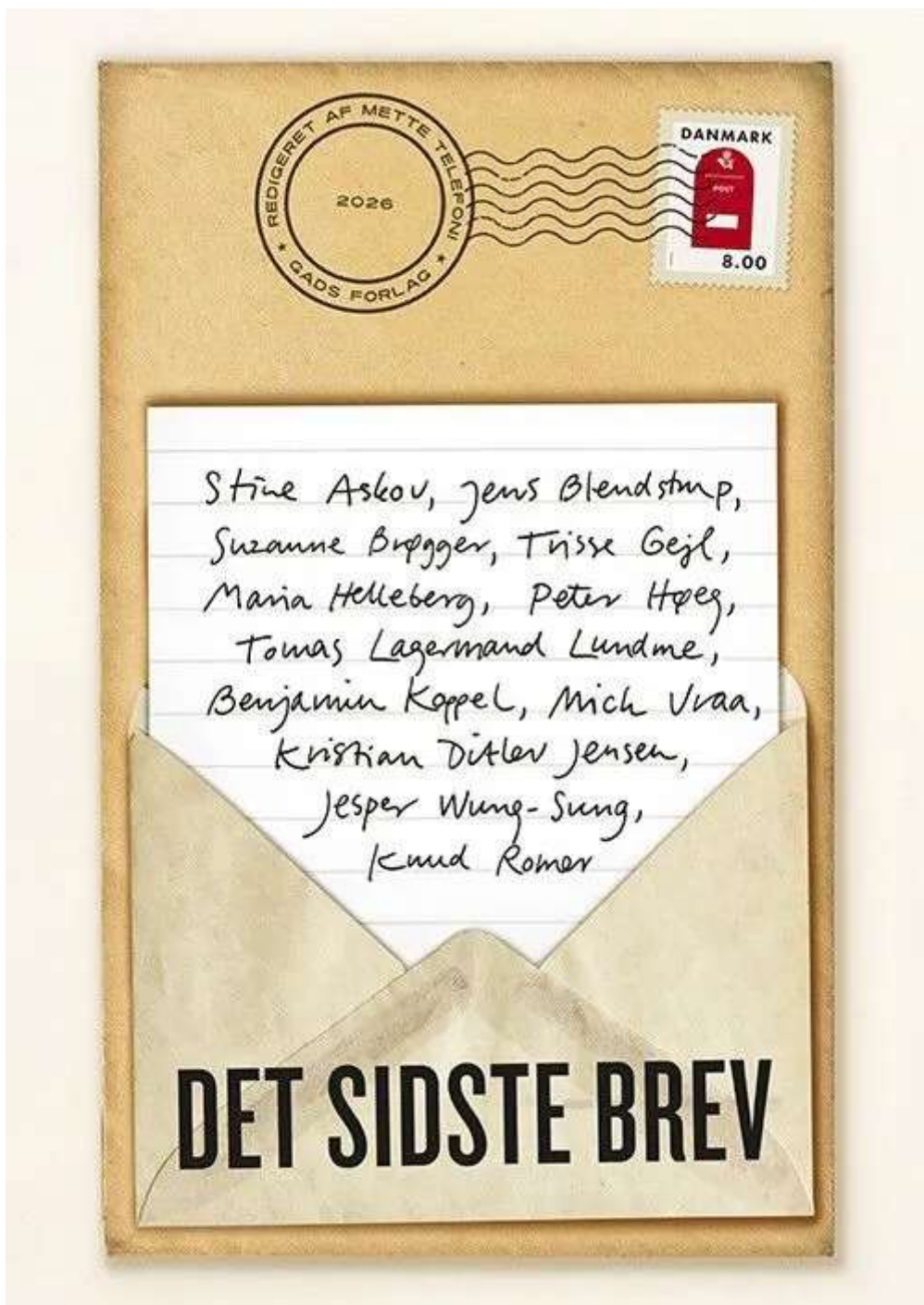
Udkom d. 12. august 2026.

For mange danskere var det om ikke sorgfuldt så i hvert fald vemodigt, at den sidste danske røde postkasse blev taget ned i slutningen af 2025. 401 års landsdækkende, statslig omdeling af breve i Danmark var slut.

For generation Z og yngre var det svært – nok umuligt – at forstå, hvad der gik tabt. Mange under 25 år har aldrig nogensinde skrevet et brev i hånden, og selv blandt antologiens bidragsydere, som alle mindst er generation X, falder der flere indrømmelser om, at de har skrevet så lidt i hånden de senere år, at håndskriften er stivnet i tid og stadig har barneskriftens kantede og ujævne præg.

Det sidste brev vil hylde brevskrivningen, og det mere end lykkes. Brevsamlingen fodrer fantasien og trigger hukommelsen

For det er det *håndskrevne* brev, *Det sidste brev* handler om. Ikke e-mails, ikke offentlige skrivelser og slet ikke breve i rudekuverter, men personlige, inderlige breve med ord direkte fra hjertet, ud i hånden og ned på papiret.

I en elegant brevstafet har antropolog Mette Telefoni givet 12 danske forfattere en modtager af netop deres brev, og således snor brevrækken sig fra Peter Høeg til Jens Blendstrup, Blendstrup til Maria Helleberg og så videre med en Karen Blixensk afslutning fra Suzanne Brøgger til stafettens starter Peter Høeg.

Rækkefølgen er tilfældig, fortæller Telefoni i bogens forord: "Nogle kender hinanden i forvejen, andre forbindes for første gang i brevkæden. Fælles for dem alle er deres kærlighed til brevskrivningen, som de her indvier dig i."

Det sidste brev er en eksplosion af ord

Resultatet er 12 koncentrerede eksplosioner af ord og følelser, hvis enorme forskellighed understreger det personlige brevs totale frihed. Brevskriveren bestemmer suverænt emne, tone, inderlighed og nærvær eller fraværet af samme, og når brevet modtages og åbnes, bliver en retræte hurtig for sen.

Suzanne Brøgger står for antologiens Karen Blixenske afslutning, hvor brevstafetten vender tilbage til sin starter, Peter Høeg. Foto: Eddie Michel

Nu er der åbnet, det første ord læst, nysgerrigheden og den personlige henvendelses tiltrækning vinder. Vil modtageren alligevel ikke læse brevet af forskellige årsager, kræver det en kontant fortrydelse, så papir og budskab fysisk fjernes eller måske ligefrem ødelægges.

Der er ikke en sletteknop, og det kan ikke gendannes, hvis det først er destrueret. Det håndskrevne personlige brev er ualmindeligt insisterende i sin konkrete og taktile form. Selv i bogformatet her er det lykkedes at indfange brevs påtrængende krav.

Brevene spænder fra Peter Høegs svimlende magiske realisme i brevet til Jens Blendstrup til Stine Askovs helt stramme novelleform til Knud Romer. Mellemlagene er blandt andet Thomas Lagermand Lundmes nostalgiske pubertetsfortælling om dybfølte breve til radioens "Det elektriske barometer" og Kristian Ditlev Jensens mere opsummerende overvejelser om brevskrivningens historie og de mange breve af helt forskellig vægt og betydning, han selv har modtaget gennem livet.

Stine Askovs brev til **Knud Romer** er finurligt, selvironisk og morsomt og indfanger samtidig præcis brevets særlige kraft og magi. Om barndommens postkasseritual i Hellebæk skriver hun: "Den, der kom først hjem, tømte postkassen. Jeg følte mig betydningsfuld, når jeg så mit eget navn på et brev. Som blev det slået fast, at jeg fandtes og var blevet set."

Knud Romer modtager et brev fra Stine Askov, hvis finurlige og selvironiske brev indfanger den særlige kraft og magi, som anmeldelsen finder i brevformen. Foto: Thomas Howalt Andersen

Identitetsdannelse i konvolut. Der blev skrevet breve til pennevenner og ønskede, imaginære kærester. Brevene var et følelsernes frirum og blev ved med at være der til voksenårene:

"Da jeg flyttede sammen med min mand i København – altså det blev han senere – lukkede jeg vores dør bag mig for så at vende mig og smide et brev ind til ham gennem

vores brevsprække. Hvordan skulle vi ellers elske hinanden? Brevene havde den særlige udsigelse. *Åh elskede*, gik ingen jo rundt i Hellebæk og sagde, men jeg skrev skamløst sådan i breve. Prøver nu at forestille mig en sms indledt på samme måde. *Åh elskede*. Nedenunder den forudgående sms, der lyder: *husk nudler*."

Flere af brevskriverne dvæler ved den tabte magi i en æra, der er tæt på at tage livet af det håndskrevne brev.

Kultur, tradition, historie går tabt, ja, men også stofligheden i brevene og den åbne kanal til det enkelte menneskes personlighed og tanker.

Trisse Gejl skriver til Thomas Lagermand Lundme: "Jeg har det som om, at det håndskrevne brev bringer lyd med sig. Det kan være melankolsk eller polka alt efter indholdet. Med de der små swush i linjerne og bogstaver, der glider ud i en ny tanke og ikke nøje færdiggøres, for et nyt bogstav, en ny tanke er på vej."

Det sidste brev vil hylde brevskrivningen, og det mere end lykkes. Brevsamlingen fodrer fantasien og trigger hukommelsen, så man kan huske alt fra den indre vægt af sine egne private breves ord til den helt særlige bitre limsmag fra kanten af konvolutten, som man slikkede på for at forsegle sine budskaber.

Det klør bogstaveligt talt i fingrene af længsel efter at gribe det gammeldags brevpapir og skrive, skrive, skrive med håbet om at kunne fortælle og formidle så blændende som antologiens 12 forfattere.

Brevet er dødt – længe leve brevet!

Gads

Jens Blendstrup

Maria Helleberg

Peter Høeg

POV Weekend

Stine Askov

Suzanne Brøgger

Trisse Gejl

NINA SKYUM-NIELSEN

Nina Skyum-Nielsen er kommunikatør og journalist med en stor passion for medier og medietendenser både lokalt og globalt. Professionelt solidt plantet i det strømlinede erhvervsliv, privat solidt plantet i en verden, der altid kan rumme det skæve.

POV Overblik

Støt POV's arbejde som uafhængigt medie og modtag **POV Overblik** samt dagens udvalgte tophistorier alle hverdage, direkte i din postkasse.

- Et kritisk nyhedsoverblik fra ind- og udland